

2'2012 [28]

Всеукраїнський науково-виробничий журнал

ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА

ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА

Всеукраїнський науково-виробничий журнал

2'2012 (28)

ЗМІСТ

I. Стратегія інноваційного розвитку економіки

Турило А.М., Корнух О.В. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКИ РІВНЯ ЛЮДСЬКОГО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СКЛАДОВОЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	3
Щурик М.В. СОЦІАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН КАРПАТСЬКОГО МАКРОРЕГІОНУ	10
Кочерга М.М. РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОГО АУДИТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПРИРОДНИМИ РЕСУРСАМИ	15
Буднікевич І.М. ВПЛИВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ЧИННИКІВ МАРКЕТИНГОВОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ МІСТА	19
Ціхановська В.М., Ціхановська О.М. СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ СПРИЯННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	25
Ясіновська І.Ф. СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ ЯК ОСНОВА ДИВЕРСИФІКОВАНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	30
Зелінська А.М. ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ БІОЕНЕРГЕТИКИ АГРАРНОЇ СФЕРИ	33
Данік Н.В. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ	36
Прямухіна Н.В. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД УКРАЇНИ	39
Різник Н.М. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД КЛАСТЕРИЗАЦІЇ БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ	43
Приймак І.І., Колтюк О.О. ОЦІНКА СТАНУ ТА ПРОГНОЗ РОЗВИТКУ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ	46
Рябушка Л.Б., Галузинська А.С. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	50

II. Підприємництво і менеджмент

Омелянович Л.О., Руденко Г.Ю. МЕТОДИКА ОЦІНКИ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	57
Смоленюк А.П. ОБСЛУГОВУЮЧА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА КООПЕРАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА	64
Мартусенко І.В., Бойківська Г.М. СУТНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ЙОГО РОЛЬ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	69
Горин В. П. ДО ПИТАННЯ ПРО СУТНІСТЬ І ТАКСОНОМІЮ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ	72
Олійничук О.І. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ МІНЛИВОЇ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ	77
Красільник Т.В., Мельник Л.І. ПОДАТКОВЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА МОЖЛИВІСТЬ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ	81
Нагайчук В.В. РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ОТРИМАННЯ ПРИБУТКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	85

III. Конкурентноздатність продукції і підприємств

Смоленюк П.С. УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ АГРАРНИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ	91
Костецький Я.І. РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ЯК ПОКАЗНИК ЕФЕКТИВНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА	98
Новак У.П., Боровик О.Н. РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОГО ЧИННИКА У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	101
Леган І.М. КОНКУРЕНЦІЯ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НА РИНКУ ПРАЦІ: КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ БАЗОВИХ ПОНЯТЬ	105
Литвинова В.А. КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ	110
Казаківа І.В. ЕКОНОМІЧНА ТА ЕНЕРГЕТИЧНА ОЦІНКА РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР	113

IV. Економічна діагностика підприємства

Липчук В.В., Малаховський Д.В. ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАСІННЕВИХ ГОСПОДАРСТВ	117
Креготун С.А. ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПЛАНУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ	122
Сарай Н.І. ОСНОВНІ ФОРМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЙОГО ВНУТРІШНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ	127
Ясишена В.В., Сисосєва І.М. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ	131
Домбровська Н.Р. ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ ПО ЗАГОТІВЛІ ТА ПЕРЕРОБЦІ ЗЕРНА	139
Федоришина Л.І., Лахман І.С. АУДИТ В УМОВАХ АВТОМАТИЗОВАНОЇ ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ	143

Засновники журналу:
Тернопільський інститут агропромислового виробництва НААН України,
Приватне підприємство «Інститут економіки, технологій і підприємництва»,
Тернопільська обласна громадська організація «Сільськогосподарська дорадча служба «Агронаука»»

Головний редактор:
Стельмашук А.М., д.е.н., професор

Заступник головного редактора:
Пархомець М.К., д.е.н., професор

Відповідальний секретар:
Сава А.П., к.е.н., начальник відділу аграрної економіки ТІ АПВ НААН

Редакційна колегія:

Баланюк І.Ф., д.е.н., проф.
Березівський П.С., д.е.н., проф.
Біттер О.Г., д.е.н., проф.
Євдокименко В.К., д.е.н., проф.
Зінчук Т.О., д.е.н., проф.
Калінчик М.В., д.е.н., ст.н.с.
Малік М.Й., д.е.н., проф., академік НААН
Олійник Т.І., д.е.н., проф.
Свиноус І.В., д.е.н.
Шульський М.Г., д.е.н., проф.
Щурик М.В., д.е.н., проф.

Наукові редактори:

Бялковська Г.Д., к.е.н., ст.н.с.
Дугка Г.П., к.с.-г.н.
Пуцентейло П.Р., к.е.н., доцент
Сидорук Б.О., к.е.н.
Цуп В.І., к.с.-г.н., ст.н.с.
Шлійко А.В., к.с.-г.н., доцент
Яшук Т.С., к.с.-г.н.,

14. Минцберг Г. Стратегический процесс / Г. Минцберг, Дж.Б. Куинн, С. Гошал; [под общ. ред. Ю.Н. Каптуревского] – СПб : Питер, 2001. – 684 с.
15. Муніципальний менеджмент : навч. посібн. / За заг. і наук. ред. Ю.П.Шарова. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2009. – 404 с.
16. 11 тенденций 2011 года в области цифровых технологий [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ad-hoc.com.ua/index.php/library/76-11-2011>.
17. Российские и мировые тенденции и тренды в сфере развития городов, агломераций и регионов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://glava.perm.ru/upload/pages/1005/>
18. Сачук Т.В. Территориальный маркетинг / Т.В.Сачук. – СПб. : Питер, 2009.
19. Тенденции развития маркетинга в Украине, 2008 – 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/drodenko/3-3445655>
20. Філонич В.С. Чинники та передумови формування конкурентноспроможності регіонів / В.С.Філонич, Т.О.Правенко. – К. : Наука, 2007. – 348 с.
21. Фляйшнер К. Стратегический и конкурентный анализ. Методы и средства конкурентного анализа в бизнесе / К.Фляйшнер, Б.Бенсуссан. – М. : БИНОМ. Лаборатория знаний, 2005. – С. 127.
22. Grant, R. (1995). Contemporary strategy analysis. Cambridge, MA: Blackwell Publishers..
23. Media Around the World: An Overview of Trends & Issues. InterMedia Survey Institute, for UNICEF. – Rio de Janeiro, April 2004. – 43 p.
24. Reading, MA: Addison-Wesley; Stevenson, H. H. (1976). «Defining corporate strengths and weaknesses». Sloan Management Review, 17(3), 51-68
25. Szromnik A. Marketing Terytorialny. – Kraków: Oficyna, 2007.
26. Wehrich, H. (1982). «The TOWS matrix—A tool for situational analysis». Long Range Planning, 15(2), 54-66.
27. <http://txt4ever.wordpress.com/2011/08/08/blaming-the-messenger-is-bbm-fueling-the-london-riots/> (джерело запозичене із названої аналітичної записки НІСД)
28. <http://www.securitylab.ru/news/406755.php> (джерело запозичене із названої аналітичної записки НІСД)

УДК 330.341.1:658.589:338.439.02

Ціхановська В.М.,
к.е.н., доцент

Вінницький національний аграрний університет

Ціхановська О.М.,
к.е.н., доцент

Вінницький інститут економіки THEU

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ СПРИЯННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Продовольча безпека України є одним із головних чинників забезпечення умов існування нашої держави. В середньостроковій перспективі фактором збереження державності та суверенітету є такі складові: демографічна політика, економічна політика, екологічний стан територій держави.

Національні інтереси України на довгостроковій перспективі полягають в підвищенні конкурентноспроможності національної економіки, перетворення України в державу, діяльність якої спрямована на підтримку стратегічної стабільності й взаємовигідних партнерських відносин в умовах багатополярного світу [7].

Продовольча безпека країни є частиною концепції міжнародної глобальної стабільності всіх країн світу. Вона передбачає пошук колективних за формою і конструктивних за змістом способів і механізмів вирішення продовольчих і загальноекономічних диспропорцій, вирішення конфліктів і протиріч, які накопилися і виникають в структурних проблемах в національних балансах продовольства, організації гарантованого забезпечення населення продуктами харчування [1]. Все це підтверджує актуальність теми статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням продовольчої безпеки займалися й займаються чимало науковців. Зокрема: Г.М. Калетнік, П.Т. Саблук, Д.О. Мельничук, С.М. Кваша, В.І. Власов, М.А.Лисак, В.Я.Месель - Веселяк, О.М.Варченко, А.С. Лисецький та інші.

В сучасній вітчизняній економічній літературі існує багато визначень категорії «продовольча

безпека». Зокрема, за визначенням О.М. Варченко, продовольча безпека – це офіційно прийняте у міжнародній практиці поняття, що використовується для характеристики стану продовольчого ринку окремої держави або групи країн, а також світового ринку [1].

Однак, як засвідчує огляд наукової літератури з даної проблематики, ще недостатньо досліджені питання інноваційного забезпечення продовольчої безпеки країни.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження та оцінка показників реального стану продовольчої безпеки України, обґрунтування напрямів використання сучасних інноваційних підходів і технологій, які забезпечать суттєву ефективність ведення сільськогосподарського виробництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема продовольчої безпеки України є тією сферою суспільного буття, що не втрачає актуальності на будь-яких стадіях трансформаційного періоду її економічного та суспільного розвитку. Не втрачає актуальності проблема забезпечення якості продовольства, яке постачається на споживчий ринок. Зниження рівня продовольчого споживання в кількісному і якісному вимірах є однією з причин зменшення природного приросту населення як головної продуктивної сили [9].

Завданнями забезпечення продовольчої безпеки залежно від зміни зовнішніх і внутрішніх умов є:

- прогнозування, виявлення та запобігання внутрішнім і зовнішнім загрозам продовольчої безпеки, мінімізація їх негативних наслідків за рахунок постійної готовності системи забезпечення громадян харчовими продуктами зміни формування стратегічних запасів харчових продуктів;
- забезпечення розвитку вітчизняного виробництва;
- досягнення та підтримка фізичної й економічної доступності для кожного громадянина країни безпечних харчових продуктів;
- наявність в національному ринку достатньої кількості продовольства незалежно від місця виробництва;
- забезпечення безпеки харчових продуктів.

Виходячи з вимог продовольчої незалежності основними джерелами харчових продуктів є продукція сільського, рибного, мисливського господарства. Визначальну роль у забезпеченні продовольчої безпеки відіграють сільське, рибне господарство і харчова промисловість [6].

Вступ до Європейського Союзу на умовах, що відповідають національним інтересам України, також сприятиме зміцненню продовольчої безпеки країни [7].

Для визначення оцінки стану продовольчої безпеки використовують наступну схему показників для сфер споживання, виробництва, організації управління.

Сфера споживання: забезпеченість умов для здійснення торгівлі та організації харчування з розрахунку на 1000 осіб, кількість білків жирів, вуглеводів, вітамінів, макро - і мікроелементів, споживаних людиною за добу, індекс споживчих цін на харчові продукти, добова калорійність харчування людини: співвідношення середньомісячної вартості продуктів харчування, що за обсягами критичної норми калорійності денного раціону людини За розрахунками ФАО до прожиткового мінімуму необхідно забезпечити умови:

$$K_{крд} = ВПК/ППМ \quad (1)$$

де $K_{крд}$ - коефіцієнт критичної доступності, $ВПК$ - вартість критичного продовольчого кошика, $ППМ$ - показник прожиткового мінімуму.

Доступність споживання продовольства населенням, яке визначається через співвідношення вартості продовольчого кошика ($ВПК$) до середньомісячного прибутку на душу населення ($ПДН$) повинні відповідати умовам.

$$K_{екд} = ВПК/ПДН \quad (2)$$

де $K_{екд}$ - коефіцієнт економічної доступності, $ВПК$ - вартість продовольчого кошика, $ПДН$ - прибуток на душу населення (середньомісячний), Споживання харчових продуктів з розрахунку на душу населення: є оцінкою доступності за окремими видами продуктів:

$$K_{дн} = П/СН \quad (3)$$

де $K_{дн}$ - коефіцієнт доступності продукту, $П$ - середня величина спожитого продукту, $СН$ - середня норма споживання продукту, кг;

Оцінка загальної калорійної достатності продуктів є такою:

$$K_{кд} = K_{дн}/НФ \quad (4)$$

де, $K_{кд}$ - калорійна достатність; $K_{дн}$ - калорійність добового раціону; $НФ$ - фізіологічна кормів.

Оцінка коефіцієнта критичної достатності задовольняється умовами:

$$K_{крдд} = K_{кд}/2150 \quad (5)$$

де, $K_{крдд}$ - коефіцієнт критичної достатності, $K_{кд}$ - калорійність добового раціону, 2150 - критична добова норма калорій (за оцінками ФАО);

Сфера виробництва і національної конкурентоспроможності задовольняється виконанням обмежень на: обсяги виробництва сільськогосподарської та рибної продукції, імпорту сільськогосподарської та рибної продукції, бюджетної підтримки виробників сільськогосподарської та рибної продукції, обсягів реалізації харчових продуктів організаціями торгівлі й громадського харчування.

Сфера організації управління повинна задовольняти обсяги продовольства державного резерву, сформованого відповідно до нормативних правових актів України, мати запаси сільськогосподарської та рибної продукції, сировини і продовольства.

Для оцінки стану продовольчої безпеки як критерій визначається питома вага вітчизняної сільськогосподарської, рибної продукції продовольства в загальному обсязі товарних ресурсів з урахуванням перехідних запасів внутрішнього ринку відповідних продуктів, що мають порогові значення у відношенні: зерна - не менше 95%, цукру - не менше 80,5%, рослинної олії - не менше 80,5%, м'яса і м'ясопродуктів - не менше 85%; молока і молокопродуктів - не менше 90%, рибної продукції - не менше 80%, картоплі - не менше 80%, овочів та фруктів - не менше 85%, солі харчової - не менше 85% [7].

Наукові оцінки і розрахунки визначення показників достатності на ринку та доступності населення України до продовольства свідчать про можливі негативні ситуації на ринку продуктів харчування (табл. 1).

Таблиця-1

Рівень продовольчого забезпечення населення України в 2010р [1]

Показники	Усі домогосподарства	У томі числі за квінтільними (20%) групами				
		перша	друга	третя	четверта	п'ята
Загальний вартісний коефіцієнт достатності	0,72	0,49	0,66	0,80	0,92	1,15
Загальний калорійний коефіцієнт достатності	1,02	0,78	0,84	0,94	1,18	1,48
Загальний коефіцієнт доступності продовольства	0,87	0,43	0,57	0,69	0,90	1,15
Кризовий коефіцієнт достатності продовольства	1,39	0,93	1,15	1,29	1,62	2,03

Журнал «International Living» нещодавно оприлюднив власні дослідження, згідно яких Україна посідає 68-е місце у світі за рівнем якості життя населення. При складанні рейтингу країн враховувались такі фактори, як вартість товарів і послуг, екологічний стан, безпека та інші [3].

Задоволення потреб населення у продовольстві у 2010 році, як і у попередні роки, здійснювалось в основному за рахунок вітчизняного виробництва [2].

Перед аграрним сектором поставлено завдання, щоб Україна до 2020 року увійшла до двадцяти найбільш розвинутих країн світу. Проте сучасний агропромисловий комплекс поки що не використовує повна свій потенціал. З окремих видів продукції не досягнуто обсягів виробництва, які б забезпечили фізіологічні норми харчування населення, про що свідчать дані таблиці 2. Отже, споживання овочів становить 85% до норми, плодів, ягід і винограду - 51%, молока та молокопродуктів - 44, м'яса і м'ясопродуктів - 62%. Стосовно виробництва молока, м'яса і плодово - ягідної продукції, то Україна стоїть на межі продовольчої небезпеки [5].

Таблиця 2

Споживання продуктів харчування населенням України [5]

Показник	Рівень споживання на 1 людину на рік, кг			До нормативу, %
	Норматив МОЗ	Факт(2009р)	+ / - до нормативу	
Хліб і хлібопродукти	101,0	114,0	+13	112,9
М'ясо та м'ясопродукти	80,0	49,7	-30,0	62,1
Молоко і молочні продукти	380,0	212,4	- 167,6	44,1
Риба та рибні продукти	20,0	16,0	-4,0	80
Картопля	124,0	133,0	+ 9,0	107,3
Овочі та баштанні культури	161,0	137,0	-23,9	85,2
Плоди, ягоди й виноград	90,0	45,6	-44,4	50,7
Олія	13,0	15,4	+2,4	118,5
Цукор	38,0	38,5	+0,5	101,3

Найбільш вразливими позиціями, з точки зору імпортозалежності, є позиції «риби та рибопродукти», «плоди, ягоди та виноград», «олія рослинна всіх видів», частка імпорту за цими групами у загальному споживанні відповідно становить 71,34; 61,4 та 64,7 відсотки при 30 -ти відсотковому пороговому критерії цього індикатора (таблиця 3).

Таблиця 3

Імпортозалежність за групами продовольства у 2010 р., тис.т [1]

Група продовольства	Імпорт продуктів у 2020 р. у перерахунку на основний продукт	Ємність внутрішнього ринку у 2020 р.	Відсоток імпортозалежності
Хліб і хлібопродукти (у перерахунку на борошно)	222	5340	4,2
М'ясо і м'ясопродукти (у перерахунку на м'ясо)	550	2340	23,5
Молоко і молокопродукти	234	9890	2,4
Риба і рибопродукти	578	811	71,3
Яйця, млн. шт.	121	12069	1,0
Овочі та баштанні	356	5975	6,0
Плоди, ягоди та виноград	1235	2010	61,4
Картопля	10	6099	0,2
Цукор	91	1891	4,8
Олія рослинна всіх видів	449	694	64,7
У тому числі соняшникова	0,9	500	0,2

Необхідно зазначити, що значний відсоток імпорту за групою «олія рослинна всіх видів» зумовлений ввезенням тропічних олій, які не виробляються в Україні (пальмова, кокосова олія тощо), але широко використовуються при виробництві продовольчих товарів вітчизняними підприємствами харчової промисловості. При цьому внутрішній попит на олію соняшкову повністю забезпечувався за рахунок власного виробництва.

Спостерігається тенденція збільшення імпорту готових продуктів харчування: кондитерських виробів, місцевих продуктів, макаронних виробів.

Негативною тенденцією 2010р. є значна частка імпорту м'яса і м'ясопродуктів у внутрішньому споживанні (23,5%), що є наслідком падіння вітчизняного виробництва м'ясосировини та зростання попиту населення [2].

Питання забезпечення продовольчої безпеки країн світу набуває особливої актуальності у зв'язку з наростаючою обмеженістю продовольства та природних ресурсів, постійним підвищенням цін на продукти харчування на світових ринках.

В Україні зростання цін на продовольство відчуватиметься дуже гостро, оскільки значна частина доходів населення витрачається на основні продукти харчування. За даними Організації з питань продовольства і сільського господарства ООН (FAO) за останнє десятиліття світові ціни на продовольчі продукти зросли майже удвічі. Зростання світових цін на продовольство спостерігається й у 2010 році. Якщо в грудні 2009 року загальний індекс цін на продовольчі продукти становив 172,4% (на цукор - 334,0%, масла і жири - 169,3, зернові - 171,1, молоко - 215,6, м'ясо - 120,1 %), то у грудні 2020 року він зріс до 214,7%), при цьому індекс цін на цукор становив 398,4 %, масла і жири - 263,0, зернові - 237,6, молоко - 208,4%, м'ясо - 142,2 % [9].

Зростання основних цінових індексів дало підстави експертам говорити про загострення світової продовольчої кризи та сформувані негативні для споживання прогнози щодо подальшої цінової динаміки на ринку агропродукції [4].

Для підвищення продуктивності аграрного виробництв, його конкурентоспроможності надзвичайно важливого значення набуває активізація інноваційної діяльності. Інновації виступають важливою рушійною силою в досягненні двох основних результатів діяльності аграрної сфери: підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору та досягнення стійкості й адаптації до нових методів ведення бізнесу. Саме інноваційна спрямованість нині відіграє домінуючу й вирішальну роль у визначенні кола учасників конкуренції в майбутньому, адже саме інновації дають змогу створити стратегічні переваги в найбільш конкретних галузях. Здатність ефективно використовувати інновації є найбільш дієвим інструментом для досягнення цілей продовольчої безпеки, захисту навколишнього середовища, підвищення продуктивності праці, залучення іноземних інвестицій, а також ключем до постійного поліпшення рівня та якості життя громадян [5].

В аграрних підприємствах формування й розвиток інноваційних процесів зумовлюється багатьма специфічними факторами. Можна стверджувати, що продовольча проблема у вигляді великої нестачі продуктів харчування для населення багатьох країн світу залишається нерозв'язаною і перейшла в повну фазу кризового стану. Прогнози про можливості нашої планети вже в найближчому

майбутньому прогнати понад 25 млрд. людей можуть себе не виправдати. Останніми роками погіршується екологічна безпека продуктів харчування. Для вжиття заходів у цьому плані держава має стимулювати виробництво високоякісної конкурентоспроможної продукції з використанням ресурсозберігаючих і екологічно безпечних технологій. Проблема високоякісного харчування у світі й, зокрема, в нашій державі набуває дедалі більшого значення з ряду причин: інтенсифікація сільськогосподарського виробництва призвела до використання різноманітних агрохімікатів при вирощуванні сільськогосподарських культур і зберіганні продукції; головним джерелом шкідливих речовин, які надходять у сировину, є навколишнє середовище. Першочерговим завданням будь-якої держави має стати проблема якісного, здорового харчування. Реалізацію Національної політики якісної продукції необхідно проводити з урахуванням стану розвитку національного ринку. Таким чином, висока якість вітчизняної продукції сприятиме формуванню міжнародного іміджу України.

Отже, основними напрямками забезпечення продовольчої безпеки України мають стати: гармонізація національних стандартів сільськогосподарської продукції зі стандартами найбільш розвинених країн світу, надання пріоритетної підтримки нужденним верствам населення, які з причин низьких доходів не в змозі забезпечити здорове харчування для своєї родини, а також забезпечення здорового харчування вагітних жінок, дітей грудного, дошкільного й шкільного віку, здорового харчування в установах соціальної сфери, розвиток міжрегіональної інтеграції у сфері продовольчих ризиків і продовольчого забезпечення, з метою легкої доступності - харчових продуктів, створення умов для збільшення числа об'єктів торгової інфраструктури і громадського харчування різних типів, здійснення контролю відповідності вимогам законодавства України на всіх стадіях процесу виробництва, зберігання, транспортування, переробки та реалізації продуктів харчування, введення заборони на розповсюдження продуктів харчування, одержаних із генетично модифікованих мікроорганізмів (ГМО) і генетичномодифікованих аналогів (ГМА), організація виробництва з залученням іноземних інвестицій в сільське господарство, підтримка національного агропродовольчого товаровиробника цільовими субсидіями, стимулювання експорту продуктів харчування через надання пільг і виплату дивідендів суб'єктам, які займаються ЗЕД, та на базі договірної (міжнародно-правової) закріплення продовольчих секторів на зарубіжних ринках, куди спрямовуються експортні поставки продуктів харчування, здійснення ефективної роботи системи санітарного, ветеринарного і фіто санітарного контролю з урахуванням міжнародних правил і стандартів, удосконалення державної торгової політики, регулювання ринків сільськогосподарської та рибної продукції, сировини і продовольства; прискорення розвитку інфраструктури внутрішнього ринку, здійснення моніторингу, прогнозування та контроль стану продовольчої безпеки.

Висновки з даного дослідження. В процесі проведення дослідження з використанням сучасних методик і методів науково оцінені показники реального стану забезпечення продовольчої безпеки України. Обґрунтована перспективність використання сучасних інноваційних підходів і технологій, які суттєво підвищують ефективність ведення сільськогосподарського виробництва.

Література

1. Береговий В.К. Шляхи покращення рівня продовольчої безпеки України / В.К. Береговий // Агросвіт. – 2011. – № 15 – С. 5–7.
2. Варченко О.М. До питання поєднання державного і ринкового регулювання продовольчої безпеки / О.М. Варченко // Економіка України. – 2004. – № 7 – С. 53–59.
3. Державна служба статистики України. Дані з Веб-сторінки. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
4. Жаліло Я.А. Світова продовольча криза та виклики для України / Я.А. Жаліло, О.В. Собкевич, В.М. Русан, А.Д. Юрченко // Економіка АПК. – 2011. – № 8 – С. 135–144.
5. Інноваційне сприяння у забезпеченні продовольчої безпеки / М.М. Кулаєць, М.Ф. Бабієнко, О.Д. Витвицька, В.М. Присянік // Економіка АПК. – 2011. – № 8 – С. 111–117.
6. Мельник І.О. Проблеми продовольчої безпеки в контексті забезпечення нормативних потреб у молоці населення Миколаївської області / І.О. Мельник // Агросвіт. – 2011. – № 7 – С. 14–17.
7. Національна доктрина продовольчої безпеки України / П.Т. Саблук, Г.М. Калетнік, С.М. Кваша, В.І. Власов, М.А. Лисак // Економіка АПК. – 2011. – № 8. – С. 3–11.
8. Пасхавер Б. Цінова конкурентність аграрного сектора / Б. Пасхавер // Економіка України. – 2007. – № 1. – С. 80–85.
9. Постанова Кабінету міністрів України від 5.12.2007 р. № 1379 – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/461>